

Grip op geoorloofd verzuim

Samenwerkingsverband vo Zuid-Kennemerland

Samenvatting

In opdracht van Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Zuid-Kennemerland (hierna swv vo Zuid-Kennemerland) heeft het Kohnstamm instituut onderzoek gedaan naar geoorloofd en ongeoorloofd verzuim onder de scholen die onder het samenwerkingsverband vallen. Het onderzoek geeft zicht op hoe het geoorloofd verzuim teruggedrongen kan worden.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe kan het geoorloofde verzuim onder de vo-scholen van swv vo Zuid-Kennemerland worden teruggedrongen naar minder dan vijf procent?

Eerst is er een beknopte literatuurstudie uitgevoerd om zicht te krijgen op welke interventies effectief zijn in het terugdringen van geoorloofd verzuim. Vervolgens is er middels een kwantitatief onderzoek onderzocht in welke mate geoorloofd en ongeoorloofd verzuim plaatsvindt op de scholen en de rol die het verzuim in de eerste maand van het schooljaar speelt bij het verzuim in de rest van het schooljaar. Als laatste is er een verdiepend kwalitatief onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in hoe scholen met een laag geoorloofd verzuimpercentage dit bereiken.

Kearney en Graczyk (2014) gebruiken het Response to Intervention Model (RtI) om de mate van verzuim in kaart te brengen. Het model kent een gelaagde aanpak (Tiers) en bij elke laag hoort een andere aanpak en criteria. De verschillende lagen geven de verdeling weer van het percentage leerlingen met een goede aanwezigheid, ontluikend verzuim en problematisch verzuim. In dit onderzoek passen we het RtI model van Kearney & Graczyk (2014) toe om zicht te krijgen op de mate van geoorloofd verzuim op de scholen in het swv vo Zuid-Kennemerland.

Het doel van het eerste deel van dit onderzoek is inzicht geven in de mate waarin geoorloofd en ongeoorloofd verzuim plaatsvindt op de scholen. Uit het onderzoek blijkt dat geoorloofd verzuim (5,87%) gemiddeld vaker voorkomt dan ongeoorloofd verzuim (0,95%) op de scholen in het swv vo Zuid-Kennemerland. Als we uitgaan van het RtI model van Kearney & Graczyk (2014) dan valt op dat het geoorloofd verzuim op de scholen erg hoog ligt. Gemiddeld is slechts bij 61 procent van de leerlingen sprake van een goede aanwezigheid (minder dan 5% verzuim) en gemiddeld bij 14 procent van de leerlingen is sprake van problematisch verzuim (meer dan 10% verzuim). Het verzuim in de eerste maand van het

schooljaar blijkt een goede voorspeller voor het verzuim in de rest van het schooljaar. Dit verband blijkt groter voor geoorloofd verzuim dan voor ongeoorloofd verzuim.

Het doel van het tweede deel is inzicht geven in de mogelijkheden voor het terugdringen van geoorloofd verzuim. Een goede verzuimregistratie en het hebben van een verzuimprocedure zijn van belang, maar opvallend is dat ondanks dat alle scholen in het svw gebruik maken van de handreiking verzuim niet alle scholen dit verzuimbeleid hanteren of zich hiervan bewust zijn als het gaat om geoorloofd verzuim. Daarnaast blijkt een breed ondersteuningsteam en/of een gecombineerde gezamenlijke aanpak van belang waarbij tussen de mentoren, zorgcoördinatoren, ondersteuningscoördinatoren, docenten en externe partijen korte lijntjes bestaan. Aandacht voor professionalisering van docenten is daarbij van belang, denk aan kennis over de thuissituatie van leerlingen en de invloed daarvan op het gedrag van leerlingen en coaching om vaardigheden aan te leren en vertrouwen te krijgen in het stimuleren van positief gedrag bij de leerlingen. Onmiddellijk actie ondernemen en meerdere bronnen gebruiken voor het maken van een plan van aanpak kan bijdragen aan het verminderen van geoorloofd verzuim. Ook cruciaal is goed contact met leerlingen en ouders. Leerlingen moeten zich gezien en gehoord voelen en er moet al vroegtijdig sprake zijn van contact met ouders. Daarbij is maatwerk en een persoonlijke aanpak van belang. De leerling moet centraal staan. Goed contact is ook van belang om de achterliggende oorzaken van het verzuim te begrijpen, maar kan ook preventief bijdragen aan het signaleren van een vroege manifestatie van dagelijkse symptomen die kunnen leiden tot schoolverzuim. Als laatste noemen scholen factoren die bijdragen aan de aanwezigheid van leerlingen, door bijvoorbeeld het schoolgerelateerd verzuim te beperken, zo min mogelijk tussenuren in het rooster te plannen en leerlingen in de pauze op school te houden.